

Farkas Sándor őrnagy:

AZ ISIL HADVISELÉSE MAO CE-TUNG TANAINAK TÜKRÉBEN: A KIFÁRASZTÓ GERILLA-HADVISELÉSI FORMA

ÖSSZEFOGLALÓ: *Napjainkban a legtöbbet emlegetett és sokak által a legveszélyesebbnek tartott dzsihádistá szervezet az ISIL.² A terrorista tevékenységeket elkövető „magányos farkasok”,³ a belőlük formálódó terrorista sejtek támadásai, valamint a közel-keleti régióból érkező emberáradat jelentős kihívást jelentenek hazánknak, az Európai Uniónak és legerősebb szövetségeseinek, az Amerikai Egyesült Államoknak is. Az írás központi témája, hogy jelenünk legsikeresebben működő terrorista szervezete milyen elemeket vett át az elmúlt évszázadok során a gerilla katonai gondolkodásmód elvei alapján küzdelmüket megvívó csoportoktól, különös tekintettel a Mao Ce-tung által vezetett gerillatevékenységre.*

KULCSSZAVAK: *Mao Ce-tung, gerilla, elhúzódo, aszimmetrikus, társadalmi tér, propaganda*

BEVEZETÉS

Az Amerikai Egyesült Államok vezetésével 2014 októberében megalakult nemzetközi koalíció – Operation Inherent Resolve (OIR) –, melynek keretein belül magyar katonák is teljesítenek szolgálatot az iraki Erbilben a frontvonalaktól körülbelül 20 km távolságra, az ISIL felszámolását tűzte ki célul. A koalíció által elérni kívánt végállapot megvalósítása azonban számos olyan katonai és nem katonai kihívást rejt magában, melyek mindegyikére a nemzetközi szövetség jelenleg még nem rendelkezik megfelelő válaszokkal. A megoldás kulcsa pedig gyakran a probléma helyes feltérképezésében és megértésében rejlik. Jelen esetben a probléma nem más, mint egy olyan szervezet, amely a gerilla-hadviselés módszereit ötvözi a terrorizmussal. Szun Ce „A háború művészete” című könyvében így fogalmazott: „...aki ismeri az ellenséget és ismeri önmagát, száz ütközetben se kerül veszélybe. Aki nem ismeri az ellenséget, de ismeri önmagát, olykor győzni fog, máskor veszít. Aki nem ismeri sem az ellenséget, sem önmagát, minden ütközetben megváltoztathatatlanul vesztes marad.”⁴

¹ Az Institute for the Study of War (ISW) által 2016. januárban kiadott háromrészes tanulmány első moduljában – U.S. Grand Strategy, al Qaeda and ISIS: Existential Threat to US and Europe – szereplő következtetések szerint az al-Nuszra a társadalmi mozgósítás terén véghezvitt eredményei és más ellenálló szervezetekkel való hatékony együttműködése miatt hosszú távon sikeresebb lesz, mint az ISIL. Frederick W. Kagan – Kimberly Kagan – Jennifer Cafarella – Harleen Gambhir – Katherine Zimmermann: Al Qaeda and ISIS: Existential Threats to the U.S. and Europe. ISW, 2016. 24. <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/PLANEX%20Report%201%20-%20FINALFINALFINAL.pdf> (Letöltés időpontja: 2016. 03. 26.)

² Islamic State in Iraq and the Levant – Iszlám Állam Irakban és Levantban. Használatos még – többek között – az ISIS (Islamic State in Iraq and Syria) és az IS (Islamic State) rövidítés is.

³ Frederick W. Kagan – Kimberly Kagan – Jennifer Cafarella – Harleen Gambhir – Katherine Zimmermann: i. m.

⁴ Szun Ce: A hadviselés tudománya. Göncöl Kiadó, Budapest, 2012, 34–35. <https://hu.scribd.com/doc/31101308/Sun-Ce-A-Haboru-muveszete> (Letöltés időpontja: 2016. 02. 13.)

Ezek a megfontolások teszik szükségessé annak megvizsgálását, hogy a múltban sikeres gerillaharcot folytató és a gerilla-hadviselés egyik módjának megalakítójaként számon tartott Mao Ce-tung által alkalmazott stratégia, valamint az ISIL által alkalmazott hadviselési módok között milyen párhuzamok állapíthatók meg. További részletes elemzést igényel Mao talán leghíresebb kijelentése – melyben a lakosságot a vízhez hasonlítja, a gerillákat pedig a halhoz – köré összpontosuló kérdéskör is, melyből az a következtetés vonható le, hogy nem létezhet sikeres gerillamozgalom a lakosság támogatása nélkül. „*Mivel a gerilla-hadviselés elsősorban a tömegekre támaszkodik és igényli a lakosság támogatását, éppen ezért nem létezhet és nem is fejlődhet abban az esetben, ha elszigetelődik a lakosságtól.*”⁵

Az alkalmazott eljárásmodok és elvek összehasonlításából következtetések vonhatók le arra vonatkozóan, hogy bizonyos esetekben miként volt képes az ISIL nagyon rövid idő alatt nagy sikert elérni, más esetekben pedig kudarcot vallani. A fent említett aspektusok tanulmányozása és megértése alapul szolgálhat egy hatékony hadviselési mód kialakításához, amelyet eredményesen lehet felhasználni a terrorizmust és a gerilla-hadviselést kombináltan alkalmazó szervezetek ellen.

A GERILLA-HADVISELÉS

A gerilla-hadviselés az indirekt hadviselés irreguláris formája, mely a gerillaszervezet által megvalósítani kívánt végső politikai cél teljesítése szempontjából – annak beteljesülését elősegítve – kiegészítő szereppel bír. Az ilyen típusú küzdelmet választó csoportok az ellenség fegyveres potenciáljának direkt felszámolása helyett annak különböző módokon történő kifárasztását – megtörését – igyekeznek elérni. Ebből következik, hogy az aszimmetrikus hadviselés során a gyengébb katonai képességekkel rendelkező nem hagyományos hadviselést folytató félként vesz részt a fegyveres küzdelemben.

Ha a gerilla-hadviselést tágabb értelmezésben mint gerilla katonai gondolkodásmódot vizsgáljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy az erőszak alkalmazásának három különböző intenzitású formáját használhatják: a terrorizmust, a klasszikus gerilla-hadviselést és a hagyományos hadviselést. Egy gerillaszervezet a fejlődése során halad az alacsonyabb intenzitású tevékenységi módtól a magasabb intenzitású felé. Fontos megjegyezni, hogy a magasabb intenzitású szint nem zárja ki az alacsonyabb szintű tevékenységi mód alkalmazását. Ennek megfelelően egymás hatását erősítve, a hiányosságokat kiegészítve, párhuzamosan lehetnek jelen a különböző intenzitású tevékenységi módok a gerilla katonai gondolkodásmódot alkalmazó szervezetek működése során. A klasszikus gerilla-hadviselés abban az esetben valósul meg, ha az aktuális hatalommal szemben fellépő fél rendelkezik egy széles társadalmi bázissal, és a küzdő felek rendelkezésére álló erők és eszközök tekintetében aszimmetria áll fenn.

A klasszikus gerilla-hadviselés számos formája közül jelen tanulmány a Mao Ce-tung nevéhez köthető, kifárasztó gerilla-hadviselési formát mutatja be. Mao tézisei a közelmúltban meghatározó alapként szolgáltak a gerilla-hadviselést folytató szervezetek számára. Ennek kiváló példája többek között Ernesto Che Guevara, aki a kubai forradalom során Maóhoz hasonlóan a „stratégiai védekezés, egyensúly az ellenséges akció lehetősége és a gerillaakció között, végül az ellenség teljes megsemmisítése”⁶ fázisokat alkalmazta. Che

⁵ Mao Tse-tung: On Guerrilla Warfare. Praeger Publishers, New York, 1981, 47–48.

⁶ Harry „Pombo” Villegas: Előszó. In: Ernesto Che Guevara: A gerillaharcos kézikönyve. Ulpius-ház Könyvkiadó, Budapest, 2007, 15.

Guevarát követően Vo Nguyen Giap tábornok, az észak-vietnami fegyveres erők vezérkari főnökeként csapatainak harcát szintén három fázisra osztotta fel: küzdelmes védekezés, egyensúlyi állapot, ellenoffenzíva időszakai.

Napjainkban az ISIL terrrorszervezet mindhárom fent említett gerilla-hadviselési móddal él végső szándékának elérése céljából, de alkalmazott tevékenységi módjai a Mao Ce-tung által kialakított kifárasztó gerilla-hadviselési forma irányelveivel mutatják a legtöbb hasonlóságot. Annak érdekében, hogy a közel-keleti térség államai vagy az Amerikai Egyesült Államok által vezetett katonai szövetség, esetleg a NATO sikeresen tudja felvenni a harcot a terrrorszervezettel, meg kell érteni annak működési alapelveit, alkalmazott módszereit és eljárási módjait. Abból az alapvetésből kiindulva, hogy az ISIL sok tekintetben alkalmazza a maói elveket, először a Mao által alkalmazott kifárasztó gerilla-hadviselés tanulmányozása válik szükségessé, melyből a levont következtetések hozzájárulnak az ISIL sikereinek a megértéséhez.

A kifárasztó gerilla-hadviselési forma alapelvei

Mao soha nem állította, hogy a politikai hatalom megszerzése céljából folytatott fegyveres küzdelem során a klasszikus gerillaharc önmagában elegendő. Szerinte ez csak a végső cél elérését elősegítő kifárasztó gerilla-hadviselési mód doktrínájának egy lépcsőfoka. A kifárasztó gerilla-hadviselés célja egy olyan három fázisból álló, szándékoltan hosszan elnyúló aszimmetrikus hadviselés folytatása, mely a lakosságot támogatói bázisként felhasználva törekszik a szemben álló fél – legyen az aktuális államhatalom vagy külső ellenség – humán, technikai, technológiai erőforrásförlényének az ellensúlyozására a végső politikai cél elérése érdekében. Ennek megvalósításához feltétlenül szükséges, hogy az idő előrehaladtával a fegyelmetlen gerillaseregből egy hagyományos hadviselés megvívására alkalmas katonai szervezet alakuljon ki – az irreguláris gerillaerők megtartása és alkalmazása mellett –, mely képes felvenni a harcot a szemben álló reguláris csapatokkal. *„Az egyik oldal a reguláris jelleg hiánya, vagyis a központosítás hiánya, az egység hiánya, a nem eléggé szigorú fegyelem, a leegyszerűsített munkamódszerek stb. [...] Am a Vörös Hadsereg fejlődésének magasabb fokain meg kell szabadulni ettől...”*⁷

Felvetődhet a kérdés: miért nem békés úton kívánta megszerezni a politikai hatalmat, miért a fegyverek útján? Ennek megoldása részben abban keresendő, hogy elkötelezett követője lett Marx, Engels és Lenin munkásságának. Segédkönyvtárosi állása idején találkozott az „Állam és forradalom” című művel, melyben Lenin – Marx korábbi írását kiegészítve – fejtette ki a forradalmi hatalomátvitel legfőbb elveit. Lenin forradalmi stratégiája egy olyan alulról építkező, nagy társadalmi támogatottságot igénylő lázadás, melynek az előkészítő, toborzó – a politikai eszmének híveket megnyerő – szakasza rendkívül hosszú, míg az erőszakos összecsapás rövid.⁸ Ezen eszmék mentén jutott el Mao is arra az 1938-ban megfogalmazott elgondolásra, mely szerint *„a hatalom a puszkacsóból jön”*.⁹ Legfontosabb feladatnak az ideológiai, a politikai mozgósítást tartotta, melyet a *„politikai bekerítés”*¹⁰

⁷ Mao Ce-tung: A kínai forradalmi háború stratégiai kérdései. In: Mao Ce-tung válogatott művei. I. kötet. Szikra, Budapest, 1952, 443.

⁸ Ariel Merari: A terrorizmus mint a lázadás stratégiája. In: Tólas Péter (szerk.): A terrorizmus anatómiája. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006, 83.

⁹ Jung Chang – Jon Halliday: Mao – az ismeretlen történet. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2006, 65.

¹⁰ Porkoláb Imre: A kifárasztó gerilla-hadviselési mód. Kard és Toll, 2006/2, 114.

módszerével igyekezett elérni, de mellette elengedhetetlennek tartotta, hogy a hatalom egy győztes fegyveres küzdelem útján kerüljön a kezébe: „*nem vívhatjuk ki a forradalom győzelmét sem a falun, sem a városban, ha nem zúzzuk szét az ellenségnek a nép ellen alkalmazott legfőbb harci fegyverét – az ellenséges hadsereget.*”¹¹

Földrajzi tér – rendelkezésre álló idő

Mao felismerte, hogy idő szükséges a lakosság ideológiai mozgósításához és a fegyveres erejének olyan szintre történő felfejlődéséhez, hogy az alkalmas legyen a reguláris hadviselésben jártas ellenféllel való küzdelem megvívására. Megértette, hogy nem kerülhet sor a forradalom első szakaszában döntő ütközetre, mivel az bizonyosan a gerillaerők teljes megsemmisüléséhez, valamint a támogató lakossági bázis elvesztéséhez vezetne. Fontos, hogy a gerillamozgalom a kezdeti időszakot túlélje. Mao ezért nem tűzte ki célul a győzelem gyors kivívását, hanem úgy vélte: „*Ha csatát nyerhetünk, megverekszünk, ha nem, odébbállunk.*”¹²

Ennek megfelelően a kifárasztó gerilla-hadviselési mód felépítése, kialakítása szándékosan lassú ütemben zajlott, melynek célja az időnyerés volt. Az időnyerés két fő szempontból is eredményre vezetett. Egyfelől a japán megszálló katonai erő esetében az elhúzódozó jellegű konfliktus csökkentette a japán katonák morálját, a harcukat támogató társadalmi bázis nagyságát (a japán társadalom idővel rossz szemmel nézte a sérültek és a halottak egyre növekvő számát, valamint a háborúra elköltött anyagi javak nagyságát), valamint Japán nemzetközi megítélése is romlott az illegitim alapokon nyugvó imperialista hódító háború miatt. Másfelől a polgárháború során az idő tette lehetővé Mao számára a széles népi támogatottság megszerzését, a kedvező erő-eszköz viszony megteremtését, amelyek a végső győzelemhez elengedhetetlenül szükségesek. Mao stratégiai műveleteinek kezdeti szakaszában – az időnyerés céljából – az ellenség csapatai elől végrehajtott sorozatos visszavonulás ideiglenes területfeladással járt együtt, tehát Mao teret adott az időért cserébe. A tér és az idő alkalmazásának ezt az unortodox megközelítést Kína hatalmas, 9 millió négyzetkilométeres földrajzi kiterjedése tette lehetővé.

Földrajzi tér – társadalmi tér

Így írt Mao a japán megszálló erők ellen vívott harcokról: „*Az a terület, amelyet az ellenség roppant országunkból elfoglalt, igen nagy, de a mi ellenségünk kis állam, amelynek nincs elegendő embere, s az ellenség által elfoglalt terület sok részén nincsenek megszállók.*”¹³

Ez az állítás igaz a polgárháború időszakára is, melyben a központi kormány fennhatósága nem terjedt ki Kína óriási területének egészére. Az állami apparátus hatalma leginkább a nagyobb városokra és a kulcsfontosságú vasútvonalak ellenőrzésére korlátozódott. A fejletlen úthálózat, a mocsaras, hegyvidékes, átszegdelt terep az ország jelentős részén tették lehetetlenné a nagyobb létszámú reguláris erők szervezett mozgását, valamint a központi hatalom érvényesülését. Ezzel ellentétben a nehezen járható terep alkalmas a létszámukban kicsi, könnyűfegyverzettel ellátott gerillacsapatok mozgásának támogatására, mely mozgékonyság óriási taktikai előnyt jelent az irreguláris harcot folytató fél számára.

¹¹ Mao Ce-tung: A háború és a stratégia kérdései. In: Mao Ce-tung válogatott művei. 2. kötet. Szikra, Budapest, 1953, 169.

¹² Mao Ce-tung: A kínai forradalmi háború stratégiai kérdései. 440.

¹³ Mao Ce-tung: A japán területablók elleni partizánháború stratégiájának kérdései. In: Mao Ce-tung válogatott művei. 2. kötet. Szikra, Budapest, 1953, 140.

Ezért Mao a gerilla-hadviselésre legalkalmasabb területnek a vidéket tartja. Ezek a térségek kiváló alapot nyújtanak bázisterületek kiépítésére, melyek a katonai műveletekre való felkészüléshez, a tervezéshez, az újjászerveződéshez nyújtanak biztos területet, hozzájárulva ezzel az erők megóvásához, valamint a mozgalom megerősödéséhez. Az ezeken a bázisterületeken folytatott harcot nevezi Mao „belső vonalon” folytatott küzdelemnek, mely a – későbbiekben tárgyalt – hadászati védelmi harc megvívását segítette elő. A „belső vonalon” folyó fegyveres küzdelmek során a gerillaharcos a saját életterében vívja meg fegyveres ütközeteit az ellenség erőivel. A gerilla harci morálja a saját otthonának védelmében folytatott harc miatt magasabb, terep- és helyismerete jobb, mint ellenfelének. Saját környezetében, a társadalmi támogatottságból adódóan a személyi és a logisztikai utánpótlása biztosabb lábakon áll, mint a támadó seregé, amelynek hosszúra nyúlt logisztikai utánpótlási vonalai könnyű célpontot nyújtanak a gerillacsoportoknak. Nem csak a földrajzi távolság nagyságából és az utánpótlás megérkezésének hosszú időtartamából eredő ellátási nehézségek jelentenek problémát a reguláris seregek számára. Azért, hogy az ellátást igénylő egységekhez eljussanak az állandó támadásoknak kitett utánpótlási szállítmányok, azok megerősített szintű katonai védelemre szorulnak. Az utánpótlási vonalak megerősített védelme harcoló erőket von el az első vonalban harcoló egységektől, ezzel csökkentve a fő műveleti területen folyó tevékenység hatékonyságát. A támadást végrehajtó sereg – logisztikai vonalának védelmére – a hátszágából is mozgósíthat erőket, mely saját társadalmi bázisának további elidegenítéshez vezethet.¹⁴

Fontos továbbá megjegyezni, hogy a harcosok számára biztos hátteret nyújtó gerilla-bázisok az ott élő lakosság életének szervezésében is kiemelt szerepet játszanak, ezáltal a gerillaideológiában szereplő új társadalmi rend előfutáraként is szerepelnek. Ha az újonnan kialakított és hatékonyan működő közösségi rendszerrel a lakosság elégedett, akkor a gerillabázisok egy széles társadalmi támogatottság kialakításának az eszközeül is szolgálnak.

Mao elgondolásában a nagy kiterjedésű földrajzi térre azért van szükség, hogy a gerillák képesek legyenek manőverek végrehajtására, valamint számukra kedvezőtlen feltételek megvalósulása esetén területeik ideiglenes feladására. Az ideiglenes területfeladás célja a szervezet túlélését és fejlődését elősegítő időnyerés, ami lehetővé teszi a végső elérendő cél megvalósítását. Az ortodox katonai gondolkodásmóddal ellentétben – Mao elmélete szerint – a gerilla-hadviselés kezdeti időszakában a fizikai tér birtoklása nem bír kiemelkedő jelentőséggel. Ezzel szemben Mao a humán terep feletti kontrollra, a társadalom támogatásának a megszerzésére helyezi a hangsúlyt.¹⁵

Az előzőekben leírtakból kiindulva megállapítható, hogy ha a központi államhatalom – vagy külső megszálló erő – nem tudja a fizikai terület egészére kiterjeszteni fennhatóságát, akkor nem képes érvényesíteni ellenőrzését a lakosság egésze felett sem. Ezt a hatást tovább erősítik a feudális földesurak, a militarista csoportok és a különböző imperialista államok közötti ellentétek, illetve fegyveres összetűzések. E konfliktusok Kínára gyakorolt széthúzó hatását felismerve és kihasználva igyekezett Mao a mozgalmát építeni: „...a viszályok és háborúk a kínai fehér hatalom táborában krónikus jellegűek, akkor a vörös hatalom keletkezésének, fennállásának és szakadatlan fejlődésének lehetősége nem támaszt majd semmilyen

¹⁴ Jobbágy Zoltán: Clausewitz és a felkelők: a háború csodálatos háromsága és a felfegyverzett nép ereje. Honvédségi Szemle, 2013/3. szám, 28–31.

¹⁵ Porkoláb Imre: i. m. 114–115.

kételyt.”¹⁶ A gerillák a fenti tényezőket kihasználva a tevékenységük kezdeti időszakában a gyengébben kontrollált területeken törekednek ideológiájuk terjesztésére, valamint bázisaik megalakítására. Ezekon a területeken kiemelkedő jelentőséggel bír a lakosság jóindulatának és támogatásának a megszerzése, valamint megtartása.¹⁷

Mao ideológiája, valamint a történelmi példák alapján a gerilla-hadviselés népi támogatottság nélkül halálra van ítélve: „Csak a fegyelmezetlen katona teszi saját ellenségévé a népet, mely katona – mint a hal, melyet kiemeltek természetes közegéből (a vízből) – nem élhet.”¹⁸ A kifárasztó stratégia tehát legfőképpen a helyi lakosság megnyerésére és kontroll alatt tartására helyezi a hangsúlyt. A gerillákkal együttműködő lakosság nem csak a földrajzi tér fejezetben említett logisztikai ellátásban képes támogatást nyújtani. A támogató néptömeg a naprakész információk biztosításában, az emberi létszámban bekövetkezett veszteségek pótlásában és a harcok szüneteiben a lakosság közti elvegyülésben is a gerillacsapatok segítségére lehet.

Mindezek mellett kiemelkedő jelentőséggel bír az államhatalom részéről a gerilla- és a terrorista tevékenységre válaszként adott, a lakosságot negatívan érintő, túlzó mértékű korlátozó rendszabályok bevezetése, melyet a gerillacsoportok a lakosság kormánytól való elszigetelésére és saját oldalukra állítására használhatnak.

A társadalmi mozgósítás sikerességét jelentősen befolyásolja, hogy a terjesztett ideológia, a gerillacsapatok által elért sikerek, a kormány megtorló intézkedéseiről szóló információk, valamint az új társadalmi rend előfutáiraiként szereplő bázisok híre milyen formában éri el a lakosság befolyásolható részét.¹⁹ Ennek a feladatnak az eredményes megvalósításában nyújt segítséget az információs hadviselés, azaz a gerillapropaganda.

A társadalom támogatásának megszerzéséért folytatott propaganda

Mao nagy figyelmet fordít a néppel folytatott kommunikációra, azaz a gerillapropagandára, hogy a lakosság befolyásolható rétegét a vörösök ügye mellé állítsa. A politikai agitáció, a katonai sikerek hírének terjesztése, a gerillabázisokon folyó szebb életéről szóló információk jelentősen hozzájárultak a társadalom meggyőzéséhez. A teljes nincstelenségben szenvedő parasztságra a gerillabázisokról kiszűrődő – a jobb élet lehetőségét magában hordozó – olyan információk is nagy hatással voltak, melyek az adók csökkentéséről és egy lehetséges földosztásról szóltak. Ezek az információk a mai modern technika vívmányait nélkülözve, a „meghódításra” váró területekre beszivárgó politikai agitációra kiképzett emberek meggyőző tevékenysége, kiadványok, újságok terjesztése, valamint plakátok kiragasztása révén jutottak el az emberekhez. Erről így ír Mao: „...fokozott mértékben alkalmazzuk a propaganda szemléltető eszközeit – a plakátokat.”²⁰

Ezek mellett Mao önéletrajzának a kiadásával, az arcképét ábrázoló jelvények terjesztésével elkezdődött személyi kultuszának a kiépítése is. Az önéletrajz túlnyomó többségében

¹⁶ Mao Ce-tung: Miért állhat fenn Kínában vörös hatalom? In: Mao Ce-tung válogatott művei. I. kötet. Szikra, Budapest, 1952, 110.

¹⁷ Forgács Balázs: Napjaink hadikultúrái (A hadviselés elmélete és fejlődési tendenciái a modern korban). PhD-értekezés, Budapest, 2009, 107–108.

¹⁸ FMFRP 12-18 Mao Tse-tung On Guerrilla Warfare, U.S. Marine Corps, 1989, 93. – a szerző fordítása.

¹⁹ Szociológiai kutatások szerint a lakosság körülbelül 10%-a van elkötelezve a regnáló kormányhatalom és 10%-a a születőben lévő gerillamozgalom mellett. A népesség körülbelül 80%-a befolyásolható mindkét irányba. Ebből kitűnik, hogy mekkora jelentőséggel bírnak a bizonytalan társadalmi réteg megnyerésére tett erőfeszítések.

²⁰ Mao Ce-tung: A Csingkangsanban folyó harc. In: Mao Ce-tung válogatott művei. I. kötet. Szikra, Budapest, 1952, 151.

Edgar Snow amerikai újságírónak adott riportok alapján készült, melyek Maót a Japán elleni háború éharcosaként és rendkívül megnyerő emberként mutatták be. A személyi kultusz kialakítására való törekvések egyik eklatáns példája a „Felszabadulás” című propagandalap. Ennek szerkesztését Mao saját kezében tartotta, és többek között ebben jelentek meg a „*Mao Ce-tung elvtárs, a kínai nép megmentője*”²¹ és ehhez hasonló szalagcímű cikkek, melyek Mao és a gerillamozgalom népszerűsítését szolgálták.

Az ellenség befolyásolása is kiemelkedő fontossággal bír, melynek a „...*leghatásosabb formájának az bizonyult, ha szabadon engedjük a foglyokat és gyógykezelésben részesítjük az ellenség sebesült katonáit.*”²² Mindezek mellett a gerillák győzelmét hirdető információk morált romboló hatása, az ellenséget katonai erejének lekötésére készítő – a gerillák tevékenységéről, valamint csapataik nagyságáról szóló – dezinformációk terjesztése jelentős mértékben járulnak hozzá a kormánycsapatok – vagy külső szemben álló fél – embereinek a szellemi kifáradásához.

Szintén említést kell tenni a nemzetközi szinten folytatott propagandáról, amelynek jelentősége két formában jelenik meg. Egyrészt a nemzetközi megítélés javításán keresztül, a külső támogatók meggyőzésére irányuló tevékenységben. Ez a folyamat a konfliktusban részt nem vevő országok meggyőzését szolgálja a gerillák által képviselt végső cél igazságosságáról. E patronáló államok nagy mennyiségű fegyver, lőszer és kiképzőállomány biztosításával járulnak hozzá a gerilla-hadviselés sikeréhez: „...*rendkívüli fontosságú tényezője a Szovjetunió fennállása, amely kétségtelenül óriási lelkesedéssel segíti Kínát.*”²³ Másrészt, ha a küzdelem egy külső megszálló erő ellen folyik, a támadó fél társadalmának negatív befolyásolása az agresszor fél népi bázisának az elvesztéséhez, ezáltal a háborús akarátának a megtöréséhez vezet. Ebből kiindulva – Mao elvének megfelelően – „...*sokoldalú munkát kell végeznünk [...] a nemzetközi propaganda terén és a japán nép körében.*”²⁴

A széles társadalmi bázis megteremtése azonban nem elegendő a végső győzelem kivívásához. Ebben fontos szerepet játszik a kormány tekintélyének a rombolása, valamint katonai erejének és az infrastruktúrájának a pusztítása is, ami az ellenük folytatott fegyveres küzdelmek révén valósulnak meg.

ÖSSZEZGÉS

A kifárasztó gerilla-hadviselési mód alkalmazása során az aszimmetrikus küzdelmet szándékosan választó gyengébb gerillacsapatoknak nem céljuk a gyors győzelem kivívása. Ennek kézenfekvő oka a jelentős hátrány az erőforrásokban, ami a hadviselés kezdeti időszakában nem teszi lehetővé a gerillák számára hagyományos keretek között folyó műveletek végrehajtását, valamint a győzelemhez szükséges koncentrált erő kifejtés megvalósítását. A gerillák számára biztos megsemmisüléssel járó döntő ütközetek elkerülése, valamint a felfejlődéshez szükséges idő biztosítása céljából a gerillák eleinte a területek ideiglenes feladásának a stratégiáját követik. A tér időért (cserébe) történő feláldozását a rendelkezésre

²¹ Jung Chang – Jon Halliday: i. m. 286.

²² Mao Ce-tung: A Csingkangsanban folyó harc. 150.

²³ Mao Ce-tung: Az elhúzó háborúról. In: Mao Ce-tung válogatott művei. 2. kötet. Szikra, Budapest, 1953, 230.

²⁴ Mao Ce-tung: A Csingkangsanban folyó harc. In: Mao Ce-tung válogatott művei. 1. kötet. Szikra, Budapest, 1952, 330.

álló hatalmas földrajzi tér és a gerillákkal szemben álló, gazdagabb uralkodó társadalmi réteg egységességének a hiánya teszi lehetővé.

A gerillák szempontjából a végső politikai cél megvalósítása érdekében kiemelkedő fontosságú a társadalmi tér. Széles társadalmi bázis nélkül nem létezhet sikeres gerillamozgalom, mivel a gerillák a lakosság nagyfokú támogatása révén jutnak naprakész információkhoz, logisztikai és személyi utánpótláshoz, valamint erőforrásokhoz. A kifárasztó stratégia tehát legfőképpen a helyi lakosság megnyerésére és kontroll alatt tartására helyezi a hangsúlyt. Ennek hatékony megvalósításában jelentős szerepet játszik a propagandaeszközök által terjesztett megfelelő ideológia. A lakosság befolyásolása szempontjából a propagandaeszközök mellett meg kell említeni a terrorizmus eszköztárának bizonyos elemeit is, melyek megfélemlítő erejüknel fogva gyakorolnak hatást a lakosságra.

Egy széles társadalmi bázis megteremtése a végső politikai cél elérésének szükséges, de nem elégséges feltétele. Ennek kivitelezéséhez elengedhetetlen a kormány tekintélyének, valamint katonai erejének és infrastruktúrájának a fegyveres küzdelem által megvalósított rombolása, pusztítása, ami a tudatosan elhúzódnó jellegű küzdelem három egymásra épülő hadászati szakaszának megvalósításán keresztül realizálódik. A propaganda, a harcok során elfoglalt nagy méretű összefüggő területeken élő nagyszámú lakosság feletti ellenőrzés, valamint a megszerzett harci tapasztalatok együttesen teszik lehetővé a gerillasereg átalakítását reguláris erővé, mely képes a hatalmi központokba szorult kormányerők ellen sikeresen megvívni a végső koncentrált támadást, ezzel megnyitva az utat a politikai hatalomátvétel előtt.

Az eddig bemutatott (valamint a szerző szándéka szerint további írásokban kifejtendő) alapelvekkel Mao egy olyan hadviselési formát ír le, mely egyaránt hangsúlyozza a politikai, ideológiai mozgósítás és a katonai műveletek fontosságát. Ennek a két területnek az egybefogásával Mao egy olyan elméletet hozott létre, mely jelen korunkig kiindulópontként szolgál a gerilla-hadviselést folytató szervezetek számára.

A témakör tanulmányozásának és feldolgozásának célja, hogy a harcát a gerilla katonai gondolkodásmód elvei alapján vívó, napjaink legsikeresebb terrorista szervezeteként²⁵ számon tartott ISIL tevékenységét a Mao által felállított alapelvek és kritériumok alapján is elemezni tudjuk. Az analízis során feltárt hasonlóságok révén igyekeztem/igyekszem bebizonyítani, hogy napjainkban az aszimmetrikus hadviselést választó állam alatti szervezetek – kiemelt tekintettel az ISIL-re – nem egy teljesen új eljárásmodot alakítottak ki, hanem a régi elveket porolták le és frissítették, modernizálták a globalizáció, valamint a fejlett információtechnológia által nyújtott lehetőségek segítségével.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Chang, Jung – Halliday, Jon: *Mao Ce-tung – az ismeretlen történet*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2006.

FMFRP 12-18 Mao Tse-tung On Guerrilla Warfare. U.S. Marine Corps, 1989.

Forgács Balázs: *Napjaink hadikultúrái (A hadviselés elmélete és fejlődési tendenciái a modern korban)*. PhD-értekezés, Budapest, 2009.

Jobbágy Zoltán: *Clausewitz és a felkelők: a háború csodálatos háromsága és a felfegyverzett nép ereje*. Honvédségi Szemle, 2013/3.

²⁵ A szerző véleménye szerint az ISIL nem pusztán egy terrorista szervezet. A terrorizmus csupán csak egy az ISIL által alkalmazott tevékenységi módok közül.

- Kagan, Frederick W. – Kagan, Kimberly – Cafarella, Jennifer – Gambhir, Harleen – Zimmermann, Katherine: *Al Qaeda and ISIS: Existential Threats to the U.S. and Europe*. ISW, 2016, 24. <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/PLANEX%20Report%201%20--%20FINALFINALFINAL.pdf>
- Mao Ce-tung válogatott művei. 1. kötet. Szikra, Budapest, 1952.
- Mao Ce-tung válogatott művei. 2. kötet. Szikra, Budapest, 1953.
- Mao Tse-tung: *On Guerrilla Warfare*. Praeger Publishers, New York, 1981.
- Merari, Ariel: *A terrorizmus mint a lázadás stratégiája*. In: Tóth Péter (szerk.): *A terrorizmus anatómiája*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006.
- Porkoláb Imre: *A kifárasztó gerilla-hadviselési mód*. Kard és Toll, 2006/2.
- Szun Ce: *A hadviselés tudománya*. Göncöl Kiadó, Budapest, 2012. <https://hu.scribd.com/doc/31101308/Sun-Ce-A-Haboru-muveszete>
- Villegas, Harry „Pombo”: *Előszó*. In: Che Guevara, Ernesto: *A gerillaharcos kézikönyve*. Ulpius-ház Könyvkiadó, Budapest, 2007.